

บทคัดย่อ

การสำรวจและประเมินทรัพยากรในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปันพัฒนา ตำบลปงเตา อำเภองาว จังหวัดลำปาง ได้ทำการศึกษาในปี 2548 โดยอาศัยข้อมูลจาก กชช.2ค ประวัติหมู่บ้านตลอดจนแบบสอบถาม ที่ออกแบบโดยส่วนพัฒนามวนศาสตร์ชุมชน สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล 2 ตอน ได้แก่ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ-สังคม ชีวิตความเป็นอยู่ของครัวเรือนเป้าหมาย และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับป่าชุมชน รวมถึงการวางแผนตัวอย่างในป่าชุมชน เพื่อศึกษา โครงสร้างและองค์ประกอบของสังคมพืช โดยการวางแผนขนาด 10 x 10 เมตร , 4 x 4 เมตร และขนาด 1 x 1 เมตร จำนวนอย่างละ 16 แปลง ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

บ้านปันพัฒนาเป็นหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2542 ประกอบด้วยครัวเรือน จำนวน 145 หลังคา ประชากรที่อาศัยอยู่จริง 397 คน โดยแยกออกมาจากหมู่บ้านปันเหนือ ในท้องที่ตำบลเดียวกัน ราษฎรส่วนใหญ่จะมีการกำเนิดในหมู่บ้านนี้มาก่อน โดยประกอบอาชีพหลักเกี่ยวกับการเกษตรและรับจ้าง และมีรายได้และรายจ่ายเฉลี่ยต่อปีจากการประกอบอาชีพประมาณ 10,000-30,000 บาท

ราษฎรในหมู่บ้านส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากป่าชุมชนหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะพืชผักที่ใช้เป็นอาหาร ยาสมุนไพร ซึ่งนอกจากจะใช้เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนแล้ว ยังนำไปขายสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง ดังนั้นราษฎรจึงมีความรู้และมีความเข้าใจถึงประโยชน์ของป่าชุมชนเป็นอย่างดี จึงพร้อมใจกันจะดูแลรักษาป่าผืนนี้อย่างดีที่สุด โดยมีการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ได้แก่ วันเข้าพรรษา วันพ่อ วันแม่ วันต้นไม้ประจำปีของชาติ วันรักต้นไม้ประจำปีของชาติ เพื่อให้กล้าไม้เจริญเติบโต จะได้อำนวยประโยชน์สุขแก่หมู่บ้านอย่างยั่งยืนตลอดไป

สำหรับการศึกษาองค์ประกอบทางโครงสร้างของสังคมพืช พบว่าป่าชุมชนผืนนี้มีโครงสร้างทางชั้นเรือนยอด 2 ชั้น เนื่องจากผืนป่ากำลังฟื้นฟูสภาพตามธรรมชาติ สภาพป่ามีทั้งป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ชนิดไม้ยืนต้น (Trees) เท่าที่สำรวจพบ มีประมาณ 48 ชนิด และไม้พื้นล่าง (undergrowths) มีประมาณ 30 ชนิด ความหนาแน่นของไม้ใหญ่ประมาณ 1,250 ต้นต่อเฮกแตร์ ชนิดไม้ที่มีค่าความสำคัญทางนิเวศวิทยาสูงสุด คือ ไม้เต็ง ไม้หนุม (saplings) มีความหนาแน่นประมาณ 431 ต้น ต่อเฮกแตร์ ชนิดไม้ที่มีค่าความสำคัญทางนิเวศวิทยาสูงสุด คือ เต็ง และลูกไม้ (Seedling) มีความหนาแน่นประมาณ 300 ต้นต่อเฮกแตร์ และชนิดไม้ที่มีค่าความสำคัญทางนิเวศวิทยาสูงสุด คือ ประดู่

Key word : ป่าชุมชนบ้านปันพัฒนา, อาชีพหลัก, โครงสร้างของสังคมพืช, ความสำคัญทางนิเวศวิทยา